

DE BEGINJAREN VAN EOV IN NEDERLAND

VAN FTX ATLANTIC
LION (1983) TOT FTX
FREE LION (1988)

Mw. Suzanne Visschedijk, redacteur Intercom

Voor dit artikel is ruim geput uit de kennis en ervaring van Ikol b.d. van de Verbindingsdienst G.J. Huijsman. Begin jaren 80 was hij enkele jaren werkzaam op de Defensiestaf, waar hij onder meer Nederlandse vertegenwoordiger was bij het NEWAC, het *NATO Electronic Warfare Advisory Committee*. Bij de KL was er toen, in tegenstelling tot KM en KLu, op het gebied van Elektronische Oorlogsvoering (EOV) nog helemaal niets. Onder druk van de NAVO kwam daar verandering in: de Nederlandse politiek kende een budget van meer dan 800 miljoen gulden toe met de bedoeling om op korte termijn over EOV-middelen te kunnen beschikken. Onder meer door de contacten met EOV-experts van andere NAVO-landen bouwt Huijsman expertise op en bij zijn terugkeer bij de KL wordt hij, met een team, belast met de realisatie. Zodoende kunnen we hem rustig als materiedeskundige beschouwen. →

HISTORIE - TRADITIE

Atlantic Lion

Als eerste ijkpunt voor EOV noemt Huijsman de voorbereiding voor een omvangrijke FTX, Atlantic Lion, die in september 1983 in West-Duitsland wordt gehouden, met deelnemers uit de VS, West-Duitsland, Engeland en Nederland. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de omstandigheid dat US-Army in het kader van *REFORGER* een complete divisie vanuit Fort Hood naar Europa overvliegt; verder zal er gebruik worden gemaakt van materieel dat in Europa reeds is opgeslagen. Het geheel komt onder leiding van Commandant 1(NL) LK.

Er blijkt op dat moment wel degelijk enige expertise in Nederland aanwezig, zo is daar bijvoorbeeld kapitein van vakdiensten Leo Jonkman, die furore heeft gemaakt als oefen-EOV-eenheid voor het Korps Mariniers bij een oefening in Turkije en Griekenland en hoofd is van het verbindingsoverveiliging en controledetachement, gelegd in De Lier. Huijsman en Jonkman reizen samen met negen onderofficieren naar Duitsland, en worden daar hartelijk ontvangen door de Amerikaanse compagniescommandant, Captain Jim Smith. De Amerikaanse toestanden zijn even wennen: van de hoeveelheid eten tot

Trailblazer, AN/TSQ-138

Huijsman vraagt tijdens de voor hem laatste NEWAC-vergadering in Den Haag aan de Amerikaanse vertegenwoordiger of US-Army bereid is Nederland te ondersteunen op EOV-gebied. Hij krijgt een positief antwoord: men is bereid hem een EOV eenheid van de *Third Infantry Division* gelegd in Würzburg in West Duitsland, ter beschikking te stellen. Deze toezegging moet wel contractueel worden vastgelegd.

In 1980 wordt Huijsman uitgenodigd om met iedereen die in Nederland iets met EOV van doen heeft, een oefening in Würzburg van de tot het *301 Military Intelligence Bataljon* behorende EOV-Compagnie bij te wonen.

de dagelijkse fitnesstraining. De oefening waarvoor ze zijn gekomen valt wat tegen, de opdrachten (codenaam: *QuickLight*) blijken en blijven *US Eyes Only*. Ze krijgen ook geen Amerikaans materieel te zien.

Toch heeft Huijsman wel een idee: bij een oriënterend bezoek eerder dat jaar aan een Amerikaanse fabriek in Santa Monica wordt met enige trots gewezen op een systeem dat er wordt gebouwd met de naam *Trailblazer*; het is een plaatsbepalingssysteem dat met aan elkaar gekoppelde peilers automatisch de locatie van zenders kan vaststellen. Het is bestemd, zo fluistert men hem toe, voor een Amerikaanse eenheid in Europa die steun gaat verlenen aan een voor hen onbekende NAVO bondgenoot. Er wordt geheimzinnig over gedaan, maar bij hem gaat een licht op.

Ook bij een in hetzelfde kader afgelegd bezoek aan een fabriek in Boston wordt een EOV *Command Control and Information Centre (CCIS)* getoond, gebouwd in een grote airconditioned shelter. Dit CCIS blijkt ook voor een Amerikaanse EOV eenheid in Europa bestemd te zijn.

Huijsman ontvangt alle oefenstukken en nodigt het personeel van de Amerikaanse eenheid uit voor een kennismakingsbezoek in Nederland. Naast zakelijke besprekingen, bezoekt het gezelschap enkele typisch Nederlandse zaken zoals een werkende windmolen. Op een vraag van een Amerikaanse kapitein wie Huisman bij de oefening zal vergezellen, noemt hij burgers uit zijn team van DMKL en DEBK. De reactie daarop is onheilspellend: *"I hate civilians"* zegt de Amerikaan.

Tegenvaller: de nieuwe apparatuur en systemen uit de Verenigde Staten die hij gezien heeft, blijken nog niet te zijn gearriveerd in Würzburg, de technische medewerkers van DMKL en DEBK, ook al zijn het burgers, zullen tot opluchting van Huijsman wel aanwezig zijn. Zakenlijk komen afspraken aan de orde die inmiddels contractueel zijn vastgelegd: het document wordt aan beide zijden door een generaal-majoor ondertekend. Toch voelt Huijsman zich door de leiding van de Verbindingsdienst i.c. de C-CVKL en diens plaatsvervanger niet gezien, laat staan gesteund.

De beschrijving die Huijsman ons geeft van de oefening leest als een spannend jeugdboek: de hoge mate van beveiliging die de Amerikanen verwachtten, het vervoer van alle apparatuur van de trein - in het donker - naar het *safe spoken* verzamelgebied, tot het eten en de hygiënevoorschriften, en *last but not least* de ambtenaar van het *National Security Agency (NSA)* die op alles zal toezien. Op de locatie is inmiddels ook het Nederlandse straalzenderdetachment gearriveerd dat snel en doeltreffend de verbinding opbouwt naar een rasterknooppunt van het legerkorpsverbindingsstelsel.

Tijdens de grote legeroefening Atlantic Lion (1983) bestuderen hoge officieren de kaart met daarop de posities van de verschillende legeronderdelen. (Foto NIMH)

"Ik begin met Captain Jim Smith uit te leggen hoe dat werkt, met name bij de vele verplaatsingen die ons te wachten staan. Ik krijg niet de indruk dat hij het allemaal heeft begrepen. Op mijn voorstel de buitenposten te bezoeken weet hij tot mijn verbazing hun exacte locatie niet, behalve dat ze ergens in een bos ten noorden van ons zitten. In het bos aangekomen, vraagt hij om even doodstil te zijn zodat we ze misschien kunnen horen en inderdaad: we gaan af op wat motorgeronk en daar zitten de GI's gezellig naast hun voertuig in de berm van de weg. Ik leg uit hoe belangrijk het is om hun exacte locatie op te geven, willen ze tenminste warm eten opgevoerd krijgen.

De oefening gaat nu beginnen. Ons commandocentrum is inmiddels ingesloten in concertina's met een Amerikaanse wachtpost. De operationele leiding van het EOV-gedeelte wordt uitgevoerd door een echtpaar Smith; ze dragen wel een uniform maar hebben geen militaire rang, het zijn specs. Mevrouw Smith blijft bij het divisie EOV-centrum, terwijl de heer Smith in het EOV-centrum van de compagnie zal blijven. Een merkwaardige situatie, waar we wel even aan moeten wennen. Het

detachment uit De Lier heeft ook zijn plaats gevonden. Van de firma Rohde & Schwarz hebben we een schitterend ontvangstsysteem in bruikleen gekregen. Dit werkt vrijwel direct probleemloos: ik word al gauw gevraagd om even mee te komen luisteren en hoor tot mijn verbazing gesprekken van Amerikaanse generaals die naast privé zaken ook de locaties van hun commandoposten aan elkaar doorgeven. Ze hebben kennelijk niet in de gaten dat de auto-telefoons in de aan hen toegewezen huurauto's makkelijk afluisterbaar zijn. De opgenomen tapes geef ik aan de NSA-ambtenaar die ze dankbaar in ontvangst neemt en de generaals wel even zal 'scheren'. Het eerste succes is binnen: van de tegenpartij weten we exact de locaties van de divisie- en brigadecommandoposten. Het Amerikaanse materieel werkt niet of nauwelijks. Hun antennesysteem moet onzichtbaar zijn en is niet effectief en eigenlijk onbruikbaar. De EOV-activiteiten leveren vrijwel niets op. De nieuwe systemen werken niet en inderdaad het personeel is er niet voor opgeleid. Het CCIS wordt bediend door operators die schaapachtig naar de schermen zitten te kijken. De met mij meegekomen ICT-experts hebben in korte tijd de wachtwoorden die

de Amerikanen gebruiken te pakken en leveren mij vol trots een complete uitdraai van het systeem, waar ik met schrik het codewoord *QuickLight* op zie staan. Ik breng later het hele pak papier naar de Amerikaanse bataljonscommandant en zeg hem dat ik er niets van wil weten; hij reageert anders en zegt me dat het hun eigen schuld is en vraagt of ik er toch kennis van wil nemen. We blijken er achteraf niets aan te hebben.

Hoewel Jonkman en ik de oefenstukken kennen, zijn we van plan voorlopig eerlijk er mee om te gaan. Totdat er een noodkreet komt van de divisie. Er is een generaal van het Pentagon gearriveerd en hij wil resultaten zien. Wanhopig vraagt mrs. Smith aan haar man of er echt niets getoond zou kunnen worden. Nu gaan Jonkman en ik de boel belazeren, we geven gegevens door uit de oefenstukken, we willen toch de eer wat redden. Iedereen is nu gelukkig. Ik dring aan dat de Nederlandse officieren Frank Stiesri (van mijn bureau TEE), Peter Yska (opleider op het VOC) en Jan Hannenberg (mijn opvolger als projectofficier) gedetacheerd bij de oefenstaf, naar mijn locatie komen om te zien hoe het er hier aan toe gaat, maar ze vinden het niet nodig en bekijken de zaak liever vanuit een hoger niveau.

Nu moet er toch echt iets gebeuren en ik dring aan om stoormiddelen in te zetten. De Amerikanen durven niet zo dicht bij de tegenstander te komen, pas als ik aanbied voorop te rijden met de combi met scheidsrechterkenmerken gaan ze mee en stellen zich op in een bosrand waar we in de verte pantservoertuigen met een oranje driehoek zien rijden. We horen nu duidelijk een radionet van de tegenstander met een Engelsprekende operator die naar een locatie vraagt. Ik zeg hun dat als daar een antwoord op komt, ze de stoorzender moeten inschakelen. Zo gezegd zo gedaan. De Amerikanen juichen en gaan helemaal in hun spel op, tot dat ik ze vertel dat een pantservoertuig van de tegenpartij in feite vlak naast hen is komen te staan, dan is er paniek ... wegwezen! Ze smijten hun antenne in hun jeep en gaan er als een speer vandoor."

Toch gebeuren er ook vervelende dingen die dit misschien wat minder een heldenverhaal maken: bij de eigen troepen is men niet goed op de hoogte dat deze Amerikanen aan hun zijde opereren; enkele keren worden ze aangehouden en worden de Amerikaanse vrouwen hardhandig gefouilleerd. Huijsman neemt zijn verantwoordelijkheid en schakelt de Marechausee in, die op hun beurt de Amerikaanse MP er bijhalen. De vrouwen willen echter geen aangifte doen en zodoende loopt dit alles met een sisser af.

De oefening gaat ondertussen door. 's Nachts komen met hevig gedreun tankcolonnen door het naburige dorp rijden. Hoewel Huijsman weet dat het normale verplaatsingen zijn, worden de Amerikanen ongerust en dringen aan om te gaan verplaatsen. Het komt zo ver dat Huijsman aan SYSCON meldt dat ze een crashverplaatsing gaan uitvoeren. De Nederlandse CSM pakt

de boel in en vertrekt naar de nieuwe locatie. Ook de 3-tonner van het CVKL met de Nederlandse bemanning vertrekt. Met wat hangen en wurgen krijgen ze de zware Amerikaanse voertuigen uit het bos en vertrekken even later.

Op de nieuwe locatie aangekomen heeft de Nederlandse CSM het bivak al ingericht, de keuken draait. Het straalzenderdetachment heeft verbinding met een rasterknooppunt. Ze zitten dicht bij hun tegenstander, het Nederlandse detachement volgt al enkele Amerikaanse radionetten. Er komt zowaar wat informatie uit het Amerikaanse *Trailblazer* systeem, mede dankzij enkele uit Amerika overgevlogen burgertechnici van de fabriek. De verplaatsing is vlot verlopen, maar er moeten er nog drie volgen.

Een poging van de NSA-man om de divisiestaf te willen controleren dwingt Huijsman tot het verzinnen van een list: hij weet dat de sectie EOV zich daar in het afgescheiden beveiligde opskern bevindt, maar van een apart beveiligd gebied is geen sprake. Hij verdwaalt zogenaamd en kunnen de cp niet vinden.

Het weekend breekt aan, met een bezoek van de Amerikaanse bataljonscommandant en een vriendschappelijke voetbalwedstrijd tussen de Nederlandse sergeanten en een Amerikaans team dat vooral uit vrouwen bestaat: de Amerikanen winnen. Huijsman kan nu even op adem komen. Hij besluit om ook eens de tegenstander te bezoeken en door enkele Amerikaanse generaals en kolonels wordt hij hartelijk ontvangen, en hij geeft zijn ogen goed de kost: hij ziet dat er daar moderne interceptieapparatuur wordt gebruikt. "Zij wel.." mopperen 'onze' Amerikanen bij zijn terugkeer.

De volgende verplaatsingen gaan vlot. Op de laatste locatie horen ze een Amerikaanse verkenningspatrouille naderen, die elkaar fluisterend instructies geven, Jonkman kan niet nalaten om ze via zijn eigen radio instructie te geven terug te keren, wat ze ook prompt doen. De oefening zit er op. Alle Amerikanen krijgen als aandenken een Nederlands individueel gevechtsrantsoen. Op station Coesveld, waar de trein staat te wachten, scheiden de wegen.

In het *after action* rapport dat Huijsman enige tijd later in Den Haag ontvangt, klaagt men een beetje over hun gedrag. *We do not train to bad actions* staat er, kennelijk doelend op het antennebeleid, gericht op effectiviteit. Ook het feit dat de antenne van de straalzender steeds boven alles uitstak heeft blijkbaar geen goede indruk gemaakt.

Free Lion

Vijf jaar later is de volgende en voorlopig laatste grote legerkorpsoefening die van 16 – 23 september 1988 in het westen van de Bondsrepubliek zal worden gehouden met de naam Free Lion. Het is dan al bekend dat 102 EOVCie op 28 november 1988 zal worden opgericht met voorlopig 1e gene-

Bij Free Lion staat het EOV-centrum bij een rasterknooppunt (zie onderdeelaanduiding), majoor Nauta in gesprek met kapitein Jonkman

FTX Free Lion krijgt veel media aandacht, hier bgen Kagenaar in gesprek met journalisten

ratie Duits materieel, behalve de stoorzender in een Fuchs pantservoertuig. Het personeel zal aan de oefening deelnemen in een Duitse EOV Compagnie uit Rotenburg onder commando van

majoor Jurgen Bortfeld. Er zijn twee divisies: voor Blauwland de 1e NL Div uit Schaarsbergen en voor Groenland de 4e NL Div uit Harderwijk. 1 Div krijgt de Duitse EOVCie

toebedeeld met Nederlands personeel. 4 Div het EOV-oefendetachment uit De Lier, dat inmiddels over moderne dopplerpeilers en een stoorzender beschikt. Huijsman vertelt ons dat kapitein Jonkman en hijzelf worden belast met het waarnemen van de EOV-activiteiten.

Bij de staf van 1 Div is majoor Yska ingedeeld als hoofd sectie EOV, bij 4 Div is dat luitenant Marcel Zwart. Vanuit staf 1 LK zal bgen Kagenaar het geheel monitoren. Het eerste wat Jonkman en Huijsman doen is bij de sectie EOV van 1Div vragen hoe de EOV-compagnie is ontplooid. Het EOV-centrum blijkt tot hun ongenoegen op dezelfde locatie als een rasterknooppunt te zijn geplaatst, op de top van een heuvel. Waar de peilers zich bevinden, is op dat moment nog niet bekend. 's Avonds brengen ze verslag uit bij generaal Kagenaar, waarbij ze uiteraard melden dat ze het vreemd vinden om een EOV-centrum op een kwetsbare plaats te zetten.

De generaal wimpelt het weg met de mededeling dat de Duitsers weten wat ze doen en Huijsman en Jonkman niet worden gehinderd door enige kennis op dit gebied. De volgende dag ontdekken ze waar de peilers staan. De Duitse bemanning wijst ongelukkig naar de Fuchs stoorzender die naast de peiler staat: "We kunnen wel inpakken als die in werking komt", zegt de Duitse sergeant, die een Nederlandse militair instructie geeft. Ook dit voorval melden Huijsman en Jonkman bij Kagenaar, die nog steeds overtuigd is van de correcte handelswijze van de Duitsers. Tot Huijsmans verrassing is de aanvraag bij de Duitse Bundespost geaccepteerd en mag de stoorzender onbepaald worden gebruikt. De sergeant 1e klas Gerard Nieboer, die samen met een Duitse sergeant het apparaat bedient zien ze een dag later in een maisveld in de weer, achter een klein ruitje zien ze hem bezig, druk gebarend dat ze niet dichterbij moeten komen in verband met de grote elektromagnetische straling. Als afronding van dit verhaal volgt nu nog een lang citaat van Huijsman, wat

Het Duitse stoorvoertuig heeft een gedeeltelijke Nederlandse bemanning, sgt1 Nieboer is postcommandant

een mooi tijdsbeeld oplevert: Een bijzonder vervelend aspect bij deze oefening is dat de pers lucht heeft gekregen van een geheel nieuw fenomeen: EOV. Overal zwermen verslaggevers van de Telegraaf, het AD, Elsevier.

Ze zijn lastig; we mogen ze niet alles laten zien. Dan op een avond verschijnt een boze oefenleider, generaal Wilmink. Kagenaar is net weg, maar Wilmink heeft er lucht van gekregen dat de EOVCie aan de hand van oefenstukken alvast is verplaatst. Hij gelast mij de EOVCie terug te sturen naar de vorige locatie. "Maak er maar desnoods een dienstbevel van" zegt de generaal tegen mij en hij vervolgt: "Men hoort zich te gedragen aan de hand van de tactische situatie en niet door voorkennis van oefenstukken". Met enige moeite en met dreigen van een dienstbevel, gaat Hartman aan de slag onder voorwaarde dat de pers er van wordt afgehouden. Met een briefje dat ik een soldaat onder zijn hotelkamerdeur laat schuiven, licht ik Kagenaar in, die even later briesend verschijnt. Maat toch maar berust in de opdracht van de oefenleider.

We gaan op pad naar de tegenpartij en willen onderweg even langs wippen bij de 43e Brigade van generaal Herwijer, die ik nog ken van mijn tijd bij de defensiestaf. De locatie daarvan

krijgen we van de sectie Vbdd. Maar ter plekke aangekomen is er niemand meer, behalve een paar rupssporen die aantonen dat ze er wel zijn geweest. We zoeken vergeefs de omgeving af, waarbij we vooral letten op opvallende antennes. Bij het EOVCentrum van de andere divisie treffen we het personeel aan in nbc-kleding met gasmaskers, van een gesprek komt weinig terecht en we gaan maar terug. Dat blijkt moeilijker dan het is. Sommige wegen zijn volledig geblokkeerd met militaire voertuigen en particuliere auto's van boze Duitse burgers. De oefening zit er op, we leveren ons verslag in, gemaakt met

De CLAS, Igen de Graaff en C-1LK, Igen Wilmink inspecteren bij de oprichting van 102EOVCie het materieel, de trotse projectofficier loopt achter hen aan

een van de eerste laptops van de KL die wij hebben meegekregen."

Het EOV-personeel gaat nu verder met de opleiding. Bij de SMID (School Militaire Inlichtingendienst, inmiddels in Ede) leren ze Russisch, het nemen van morse telegrafie en tactische verbindingsanalyse. 102 EOVCie wordt op 28 november 1988 opgericht. Bij de inspectie van het materieel door de CLAS en C-1Lk loopt Huijsman met een trots gevoel achter de generaals aan. Het is een gevoel alsof hij een weddenschap heeft gewonnen.

In Duitsland, ten zuiden van München op de Fernmeldeschule in Feldafing, krijgt het personeel van de EOVCie les in het nieuwe Duitse systeem dat hun te wachten staat. Huijsman bezoekt een aantal malen de fabriek in Ulm, er staat een rij peilers vrijwel klaar om te worden afgeleverd. Zijn werk zit er op, hij neemt afscheid en vraagt nog even aandacht voor het feit, dat nu de Muur is gevallen; we niets meer hebben aan de kennis van de Russische taal en we moeten zoeken naar andere methoden, zoals technische interceptie.

Samenvatting en eindconclusie

In het voorgaande beschrijft Huijsman uitgebreid zijn indrukken bij het toepassen van Elektronische Oorlogvoering in twee op dat moment toepasselijke mogelijkheden: twee grote FTXen. Van de verwachtingen die hij bij zijn lidmaatschap bij de NEWAC had meegekregen is bitter weinig terechtgekomen. Wat waren die verwachtingen? Dat EOVC deel

rechtgekomen. De Amerikanen bleken niet over het geschikte materieel te beschikken en werkten nog met 1e generatie interceptie apparatuur. Ze waren ongetraind en legden zich toe op het verzamelen van inlichtingen. Actieve EOVC-middelen waren niet of nauwelijks aanwezig. Hun krampachtig veiligheidsbeleid duidde op een accent dat ze tijdens de NEWAC-periode niet gehanteerd hadden. Toen de KL door

dingsinlichtingenbeleid van de KL. De generale stafofficieren (G3 en G2) die zij ontmoetten hadden uiteraard wel oog voor het operationele aspect van de EOVC, maar waren onwennig met dit nieuwe strijdmiddel.

Eindconclusie

Er werden geen lessen geleerd. Het enige dat kon worden geconcludeerd was dat het in de toekomst anders zou

De EOVCie ingezet in Uruzgan

moet uitmaken van een operationele inzet, waar weliswaar inlichtingen voor nodig zijn, maar uitsluitend ten dienste van de operatie. Bij dit operatief optreden wordt EOVC dan actief gebruikt. Binnen NEWAC werd daar regelmatig over gesproken en bereikte men een zekere consensus. Voor dit operationeel optreden werd steeds nadrukkelijk aandacht gevraagd. Men ging zelfs zover dat men een nieuw begrip ging hanteren: Counter Command Control Communications (C4). Hierbij moest dan speciaal tegen het command en control element van de tegenstander worden opgetreden. Dit alles werd dan toegelicht met historische voorbeelden. Deze doctrine had Huijsman in zijn hoofd zitten, toen hij in de NEWAC de Amerikanen vroeg de KL te ondersteunen en iets van hen te leren bij een grote FTX, waar ze zelf ook aan meededen.

Van deze verwachtingen is weinig te

de NAVO werd geïnspecteerd, stelde het hoofd van het inspectieteam, een Engelse commandeur, nadrukkelijk dat de Nederlandse Verbindingsinlichtingen-eenheid die de KL had in de vorm van 898 Vbdat niet tot EOVC mocht worden gerekend.

Bij de volgende FTX was het niet anders: onder druk van generaal Kagenaar, die uit de Vbdatwereld kwam, lag ook hier niet het accent op de plaats die NEWAC had bedoeld. De door Duitsers geleide EOVC-eenheid gedroeg zich als een nonex-eenheid en deed niet mee als speler, hoewel ditmaal wel over moderne actieve middelen beschikt kon worden. De middelen om deze succesvol in te zetten waren ook hier van de 1e generatie en ontoereikend voor operatief optreden. Hier ontbrak een inzicht op dit gebied. Generaal Kagenaar was een technisch geschoold militair (Technische Staf) en sterk beïnvloed door zijn verleden bij het strategische verbindingen-

Fuchs EOVC-pantservoertuig, Afghanistan 2007 (foto NIMH)

moeten. Er waren echter op dat moment geen goede gelegenheden meer. De Muur was gevallen, het WP was verdwenen. Een tijdperk brak aan waar EOVC kennelijk goed kon worden gebruikt bij operaties buiten het NAVO-gebied zoals Bosnië, Irak en Afghanistan. Huijsman was toen inmiddels met FLO en kon zich daar geen oordeel meer over vormen.

Eerdere artikelen over dit onderwerp

Lkol b.d.Huijsman heeft in dit blad eerder artikelen gepubliceerd over het onderwerp EOVC bij de KL, waarin het hoe en waarom is weergegeven.

Deze zijn op de website van Intercom te vinden: 1. KL doet mee met EOVC. Intercom 2009-2; 2. 25 JAAR 102 EOVCCompagnie, wat voorafging aan de oprichting. Intercom 2014-1.